

intelligere, per hanc enim differt à brutis, & plantis, & inanimatis: intelligere enim est universalium, & incorruptibile in quantum hujusmodi. Perfectiones autem oportet esse perfectibilibus proportionatas. Ergo anima humana est incorruptibilis.

5. Amplius. Impossibile est appetitum naturalem esse frustra. Sed homo naturaliter appetit perpetuo manere: quod patet ex hoc quod esse est quod ab omnibus appetitur. Homo autem per intellectum apprehendit esse non solum ut nunc, sicut bruta animalia, sed simpliciter. Consequitur ergo homo perpetuitatem secundum animam, quae esse simpliciter, & secundum omne tempus apprehendit.

6. Item. Unumquodque quod recipitur in aliquo, recipitur in eo secundum modum ejus in quo est. Formae autem rerum recipiuntur in intellectu possibili, prout sunt intelligibiles actu: sunt autem intelligibiles actu prout sunt immateriales, & universales, & per consequens incorruptibiles. Ergo intellectus possibilis est incorruptibilis. Sed, sicut probatum est supra c. lxx. & lxxi. intellectus possibilis est aliquid animae humanae. Est igitur anima humana incorruptibilis.

7. Adhuc. Esse intelligibile est permanentius quam esse sensibile. Sed id quod se habet in rebus sensibilibus per modum proprium primi recipientis, est incorruptibile secundum suam substantiam, scilicet materia prima. Multo igitur fortius intellectus possibilis, qui est receptivus formarum intelligibilium. Ergo & anima humana, cujus intellectus possibilis est pars, est incorruptibilis.

8. Amplius. Faciens est honorabilius facto, ut etiam Aristoteles dicit III. de Anima text. com. xix. Sed intellectus agens facit actu intelligibilia, ut ex praemissis patet. Quum igitur intelligibilia actu, in quantum hujusmodi, sint incorruptibilia, multo fortius intellectus agens erit incorruptibilis. Ergo & anima humana, cujus lumen est intellectus agens, ut ex praemissis patet.

9. Item. Nulla forma corrumpitur nisi vel actione contrarii, vel per corruptionem sui subjecti, vel per defectum suae causae. Per actionem quidem contrarii, sicut calor destruitur per actionem frigidi. Per corruptionem autem sui subjecti, sicut destructo oculo, destruitur vis visiva. Per defectum autem causae, sicut lumen aeris deficit, deficiente Solis praesentia, quae erat ipsius causa. Sed anima humana non potest corrumpi per actionem contrarii: non est enim ei aliquid contrarium, cum per intellectum possibilem ipsa sit cognoscitiva, & receptiva omnium contrariorum. Similiter autem neque per corruptionem sui subjecti: ostensum est enim supra cap. lxxviii. quod anima humana est forma non dependens à corpore secundum suum esse. Similiter autem neque per deficientiam suae causae: quia non potest habere aliquam causam nisi aeternam, ut infra ostendetur. Nullo igitur modo anima humana corrumpi potest.

10. Adhuc. Si anima humana corrumpitur per corruptionem corporis, oportet quod ejus esse debilitetur per debilitatem corporis. Si autem aliqua virtus animae debilitetur debilitato corpore, hoc non est nisi per accidens, in quantum scilicet virtus animae indiget organo corporali, sicut visus debilitatur debilitato organo, per accidens tamen, quod ex hoc patet. Si enim ipsi virtuti per se accideret aliqua debilitas, nunquam restauraretur organo reparato. Videmus autem quod quantumcumque vis visiva videatur debilitata, si organum reparatur, vis visiva restauratur: unde dicit Aristoteles in I. de Anima text. com. lxxix. quod si senex accipiat oculum juvenis, videbit utique sicut

juvenis. Quum igitur intellectus sit virtus animae, quae non indiget organo, ut ex praemissis cap. lxxviii. & lxxix. patet, ipse non debilitatur neque per se, neque per accidens per senium, vel per aliquam aliam debilitatem corporis. Si autem in operatione intellectus accidit fatigatio, aut impedimentum propter infirmitatem corporis, hoc non est propter debilitatem ipsius intellectus, sed propter debilitatem virium quibus intellectus indiget, scilicet imaginationis, memorativae, & cogitativae virtutum. Patet igitur quod intellectus humanus est incorruptibilis: ergo & anima humana, quae est intellectiva quaedam substantia. Hoc etiam apparet per auctoritatem Aristotelis, dicit enim in I. de Anima text. com. lxxv. quod intellectus videtur quaedam substantia esse, & non corrupti. Quod autem hoc non possit intelligi de aliqua substantia separata, quae sit intellectus possibilis, vel agens, ex praemissis haberi potest.

11. Praeterea. Apparet ex ipsis verbis Aristotelis in XI. Metaphys. text. com. xvii. ubi dicit, contra Platonem loquens, quod *causae moventes praexistunt, causae vero formales sunt simul cum his quorum sunt causae*: quando enim sanatur homo, tunc sanitas est, & non prius: contra hoc quod Plato posuit formas rerum praexistere rebus. Et his dictis postmodum subdit text. com. xvii. *Si autem & posterius aliquid manet, perscrutandum est: nam in quibusdam nihil prohibet, ut si est anima tale, non omnis, sed intellectus*. Ex quo patet, quum loquatur de formis, quod vult intellectum, qui est forma hominis, post materiam remanere, scilicet post corpus. Patet autem ex praemissis verbis Aristotelis, quod licet ponat animam esse formam, non tamen ponit eam non subsistentem, & per consequens corruptibilem, sicut Gregorius Nyssenus ei imponit: nam à generalitate aliarum formarum animam intellectivam excludit, dicens eam post corpus remanere, & substantiam quandam esse. Praemissis autem sententia catholicae fidei concordat: dicitur enim in Lib. de ecclesiast. dogmatibus: *Solum hominem credimus habere animam substantivam, quae & exuta corpore vivit, & sensus suos, atque ingenia vivaciter tenet, neque cum corpore moritur, sicut Arabis asserit, neque post modicum intervallum, sicut Zenon, quia substantialiter vivit*.

Per hoc autem concluditur error impiorum, ex quorum persona dicitur Sapientiae 11. 2. *Ex nihilo nati sumus, & post hoc erimus tanquam non fuimus*; & ex quorum persona dicit Salomon Eccle. 11. 19. *Unus est interitus hominis, & jumentorum, & aqua utriusque conditio: sicut moritur homo, sic & illa moriuntur: similiter spirant omnia, & nihil habet homo jumento amplius*. Quod enim non ex persona sua, sed impiorum dicat, patet per hoc quod in fine Libri quasi determinando subjungit cap. xli. 17. *Donec revertatur pulvis in terram suam, unde erat, & spiritus redeat ad eum, qui dedit illum*. Insuper etiam sunt auctoritates sacrae Scripturae quae immortalitatem animae protestantur.

Rationes probantes animam humanam corrumpi corrupto corpore.

Videtur autem quibusdam rationibus posse probari, animas humanas non posse remanere post corpus.

1. Si enim animae humanae multiplicentur secundum multiplicationem corporum, ut supra cap. lxxx. ostensum est: destructis ergo corporibus, non possunt

sunt animae in sua multitudine remanere: unde oportet alterum duorum sequi, aut quod totaliter anima humana esse desinat, aut quod remaneat una tantum: quod videtur esse secundum opinionem eorum qui ponunt incorruptibile solum id quod est unum in omnibus hominibus; sive hoc sit intellectus agens tantum, ut Alexander dicit; sive cum agente etiam possibile, ut dicit Averroes III. de Anima com. v.

2. Amplius. Ratio formalis est causa diversitatis secundum speciem. Sed si remanent multae animae post corporum corruptionem, oportet eas esse diversas: sicut enim idem est quod est unum secundum substantiam, ita diversa sunt quae sunt multa secundum substantiam. Non potest autem esse in animabus remanentibus post corpus diversitas nisi formalis: non enim sunt compositae ex materia & forma, ut supra cap. l. probatum est de omni substantia intellectuali. Relinquitur igitur quod sunt diversae secundum speciem. Non autem per corruptionem corporis mutantur animae ad aliam speciem: quia omnia quod mutantur de specie in speciem, corrumpitur. Relinquitur ergo quod antequam essent à corporibus separatae, erant secundum speciem diversae. Composita autem sortiuntur speciem secundum formam. Ergo & individua hominum erant secundum speciem diversa: quod est inconveniens. Ergo impossibile videtur quod animae humanae multae remaneant post corpora.

3. Adhuc. Videtur omnino esse impossibile, secundum ponentes aeternitatem mundi, ponere quod animae humanae in sua multitudine remaneant post mortem corporis. Si enim mundus est ab aeterno, motus fuit ab aeterno. Ergo & generatio est aeterna. Sed si generatio est aeterna, infiniti homines mortui sunt ante nos. Si ergo animae mortuorum remanent post mortem in sua multitudine, oportet dicere, animas infinitas esse nunc in actu hominum prius mortuorum. Hoc autem est impossibile: nam infinitum actu non potest esse in natura. Relinquitur igitur, si mundus est aeternus, quod animae non remaneant multae post mortem.

4. Item. Quod advenit alicui, & discedit ab eo praeter sui corruptionem, advenit ei accidentaliter: haec enim est definitio accidentis. Si ergo anima humana non corrumpitur corpore abscedente, sequetur quod anima humana accidentaliter corpori uniatur. Ergo homo est ens per accidens, qui est compositus ex anima & corpore. Et sequetur ulterius quod non sit aliqua species humana: non enim ex his quae conjunguntur per accidens, fit species una, nam homo albus, non est aliqua species.

5. Amplius. Impossibile est aliquam substantiam esse cujus non sit aliqua operatio. Sed omnis operatio animae finitur cum corpore; quod quidem patet per inductionem. Nam virtutes animae nutritivae operantur per qualitates corporeas, & per instrumentum corporeum, & in ipsum corpus quod perficitur per animam, quod nutritur, & augetur, & ex quo deciditur semen ad generationem. Operationes etiam omnes potentiarum, quae pertinent ad animam sensitivam, complentur per organa corporalia, & quaedam earum complentur cum aliqua transmutatione corporali; sicut quae dicuntur animae passiones, ut amor, gaudium, & hujusmodi. Intelligere autem, etsi non sit operatio per aliquod organum corporale exercita, tamen objecta ejus sunt phantasmata, quae ita se habent ad ipsam ut colores ad visum: unde sicut visus non potest videre sine coloribus, ita anima intellectiva non potest intelligere sine phantasmatibus. Indiget etiam anima ad intelligendum virtutibus praeparanti-

bus phantasmata, ad hoc quod fiant intelligibilia actu, scilicet virtute cogitativa, & memorativa; de quibus constat quod quum sint actus quorundam organorum corporis, per quae operantur, quod non possunt remanere post corpus. Unde & Aristoteles dicit III. de Anima text. com. xxx. quod *nequaquam sine phantasmate intelligit anima, & quod nihil intelligit sine intellectu passivo*, quem vocat virtutem cogitativam, quae est corruptibilis. Et propter hoc dicit in I. de Anima text. com. lxxiii. quod *intelligere hominis corrumpitur, quod am interius corrupto*, scilicet phantasmate, vel passivo intellectu; & in III. de Anima text. com. xx. dicitur, quod *non reminiscimur post mortem eorum quae scivimus in vita*. Sic igitur patet quod nulla operatio animae potest remanere post mortem: neque igitur substantia ejus manet, quum nulla substantia possit esse absque operatione.

CAPUT LXXXI.

Solutio praecedentium rationum.

HAS autem rationes, quia falsum concludunt, ut ex praemissis (cap. lxxx.) ostensum est, tenendum est solvere.

Ac primo sciendum est, quod quaecumque oportet esse invicem coaptata, & proportionata, simul recipiunt multitudinem, vel unitatem, unumquodque ex sua causa. Si igitur esse unius dependeat ab altero, unitas, vel multiplicatio ejus etiam ex illo dependet: alioquin ex alia causa extrinseca. Formam igitur, & materiam semper oportet esse ad invicem proportionata, & quasi naturaliter coaptata, quia proprius actus in propria materia fit; unde semper oportet quod materia, & forma consequantur se invicem in multitudine, & unitate. Si igitur esse formae dependet à materia, multiplicatio ipsius à materia dependet, & similiter unitas. Sic autem non erit quidem necessarium multiplicari formam secundum multiplicationem materiae, id est simul cum materia, & proportionem ipsius; non autem ita quod dependeat unitas, vel multitudo ipsius formae à materia. Ostensum est autem (cap. lxxviii.) quod anima humana est forma secundum suum esse à materia non dependens: unde sequitur quod multiplicatur quidem animae secundum quod multiplicantur corpora; non tamen multiplicatio corporum erit causa multiplicationis animarum. Et ideo non oportet quod destructis corporibus, cesser pluralitas animarum, ut prima ratio concludebat.

Ex quo etiam de facili patet responsio ad secundam rationem. Non enim quaelibet formarum diversitas facit diversitatem secundum speciem, sed solum illa quae est secundum principia formalia, vel secundum diversam rationem formae: constat enim quod alia est essentia formae hujus ignis, & illius; nec tamen est alius ignis, neque alia forma secundum speciem. Multitudo igitur animarum à corporibus separatarum consequitur quidem diversitatem formarum secundum substantiam, quia alia est substantia hujus animae, & illius; non tamen ista diversitas procedit ex diversitate principiorum essentialium ipsius animae, nec est secundum diversam rationem ipsius animae, sed est secundum diversam commensurationem animarum ad corpora. Haec enim anima est commensurata huic corpori, & non illi; illa autem illi; & sic de omnibus. Hujusmodi autem commensurationes remanent in animabus etiam pereuntibus corporibus, sicut & ipsae earum substantiae manent, quasi à corporibus

secundum esse non dependentes: sunt enim anima secundum substantias suas formae corporum: alias accidentaliter corpori unirentur, & sic ex anima & corpore non fieret unum per se, sed unum per accidens. In quantum autem formae sunt, oportet eas esse corporibus commensuratas. Unde patet quod ipsae diversae commensurationes manent in animabus separatis, & per consequens pluralitas.

Occasione autem tertiae rationis inductae, aliqui aeternitatem mundi ponentes, in diversas opiniones extraneas inciderunt.

Quidam enim conclusionem simpliciter concesserunt, dicentes, animas humanas cum corporibus penitus interire. Alii vero (Alexander, & Averroes ut supra cap. xxxviii.) dixerunt, quod de omnibus animabus remanet aliquid unum separatum, quod est omnibus commune, scilicet intellectus agens, secundum quosdam; vel cum eo intellectus possibilis, secundum alios. Alii autem (ex Platone X. de Republ. & in Phed.) posuerunt, animas in sua multitudine post corpora remanere; sed ne cogerentur animarum ponere infinitatem, dixerunt, animas eadem diversis corporibus uniri post determinatum tempus: & haec fuit Platoniarum opinio, de qua infra cap. lxxxiii. agitur. Quidam vero omnia praedicta vitantes, dixerunt, non esse inconveniens, animas separatas actu existere, infinitas: esse enim infinitum actu, in his quae non habent ad invicem ordinem, est esse infinitum per accidens: quod ponere non reputant inconveniens; & est positio Avicennae, & Algazelis. Quid autem horum Aristoteles senserit, ab eo expresse non invenitur, quum tamen expresse mundi aeternitatem ponat.

Ultima tamen praedictarum opinionum principis ab eo positus non repugnat: nam in III. Physic. (text. comm. xl. & infra) & in I. caeli & mundi (text. comm. ltv. & infra) probat infinitum non esse actu in corporibus naturalibus non autem in substantiis immaterialibus. Certum tamen est circa hoc nullam difficultatem pari catholicam fidei professores, qui aeternitatem mundi non ponunt.

Non est etiam necessarium quod si anima manet corpore destructo, quod fuerit ei accidentaliter unira, ut quarta ratio concludebat. Accidens enim describitur quod potest adesse, vel abesse praeter corruptionem subjecti compositi ex materia & forma. Si autem referatur ad principia compositi subjecti, verum non invenitur: constat enim materiam primam ingentiam, & incorruptibilem esse, ut probat Aristoteles in I. Physicor. (text. comm. lxxxiii.) Unde recedente forma, manet in sua essentia; non tamen forma accidentaliter ei uniebatur, sed essentialiter: uniebatur enim ei secundum esse unum. Similiter autem anima unitur corpori secundum esse unum, ut supra cap. lxxviii. ostensum est. Unde licet maneat post corpus, substantialiter tamen ei unitur, non accidentaliter. Quod autem materia prima remaneat actu post formam, non est nisi secundum actum alterius formae. Anima autem humana manet in actu eodem; & ex hoc contingit quod anima humana est forma, & actus; materia autem prima potentia ens.

Quod autem quinta ratio proponebat, nullam operationem posse remanere in anima, si a corpore separaretur; dicimus esse falsum. Manent enim operationes illae quae per organa non exercentur: huiusmodi autem sunt intelligere, & velle: quae autem per organa corporea exercentur, sicut sunt operationes animae nutritivae, & sensitivae, haec non manent.

Sciendum tamen est, quod alio modo intelligit

anima separata a corpore, & corpori unira, sicut & alio modo est. Unumquodque enim secundum hoc agit, secundum quod est. Esse quidem animae humanae, dum est corpori unira, etsi sit absolutum, a corpore non dependens, tamen stramentum quoddam ipsius, & subjectum ipsum recipiens est corpus: unde & consequenter operatio propria eius, quae est intelligere, etsi non dependeat a corpore quasi per organum corporale exercita, habet tamen objectum in corpore, scilicet phantasma: unde quamdiu est anima in corpore, non potest intelligere sine phantasmate; nec etiam reminisci nisi per virtutem cogitativam, & memorativam, per quam phantasmata praeparantur, ut ex dictis (cap. lxxiii.) patet; & propter hoc intelligere, quantum ad hunc modum, & similiter reminisci destruitur corpore destructo. Esse vero animae separatae est ipsi soli absque corpore: unde nec eius operatio, quae est intelligere, explebitur per respectum ad aliqua objecta in corporeis organis existentia, quae sunt phantasmata; sed intelliget per se ipsam, per modum substantiarum quae sunt totaliter secundum esse a corporibus separatae, de quibus infra (a cap. xci. usque in finem) ageitur, a quibus etiam tamquam ad superioribus uberius influentiam recipere poterit ad perfectius intelligendum. Cuius signum etiam in viventibus apparet: nam anima quando impeditur ab occupatione circa corpus proprium, redditur debilius ad intelligendum aliqua altiora: unde & virtus temperantiae, quae a corporeis delectationibus retrahit animam, praecipue facit homines ad intelligendum aptos. Homines etiam dormientes, quando corporeis sensibus non utuntur, nec est aliqua perturbatio humorum, aut fumositatum impediens, percipiunt de futuris ex superiorum impressione aliqua quae modum ratiocinationis humanae excedunt: & hoc multo magis accidit in syncopizantibus, & extasis passis, quanto magis fit retractio a corporeis sensibus. Nec immerito hoc accidit: quia cum anima humana, ut supra (cap. lxxviii.) ostensum est, sit in confinio corporum, & incorporarum substantiarum, quasi in horizonte existens aeternitatis, & temporis, recedens ab infimo, appropinquat ad summum: unde & quando totaliter erit a corpore separata, perfecte assimilabitur substantiis separatis quantum ad modum intelligendi, & uberius influentiam earum recipiet. Sic igitur etsi intelligere nostrum secundum modum praesentis vitae, corrupto corpore, corrumpatur, succedet tamen alius modus intelligendi altior. Reminisci autem, quum sit actus per corporeum organum exercitus, ut in Libro de memoria & reminiscencia (cap. ii.) Aristoteles probat, non poterit post corpus in anima remanere; nisi reminisci aequivoce sumatur pro intelligentia eorum quae quis prius novit: quam oportet animae separatae adesse etiam eorum quae novit, in vita, quum species intelligibiles in intellectu possibili indelebiter recipiantur, ut dictum est supra (cap. lxxiv.) Circa alias vero animae operationes, sicut est amare, gaudere, & alia huiusmodi, est aequivocatio cavenda: nam quandoque sumuntur ut sunt animae passiones, & sic sunt actus sensibilis appetitus secundum concupiscibilem vel irascibilem cum aliqua permutatione corporali; & sic in anima manere non possunt post mortem, ut Aristoteles probat in Libro I. de Anima (text. comm. lxxvi.) Sumuntur autem quandoque pro simplici actu voluntatis, qui est absque passione. Unde Aristoteles in VII. Ethicor. (cap. ult.) dicit, quod Deus una simplici operatione gaudet. Et in (cap. viii.) quod in contemplatione sapientiae est delectatio admirabilis.

Et

Et in VIII. (cap. v.) amorem amicitiae ab amatione quae est passio, distinguit. Quum vero voluntas sit potentia non utens organo, sicut nec intellectus; palam est huiusmodi, secundum quod sunt actus voluntatis, in anima separata remanere. Sic igitur ex praedictis rationibus concludi non potest animam hominis esse mortalem.

CAPUT LXXXII.

Quod animae brutorum animalium non sunt immortales.

I. Part. quaest. lxxxv. art. 3. & 6.

EX his autem quae dicta sunt, evidenter ostenditur brutorum animas non esse immortales.

Jam enim ostensum est cap. lxxvii. & lxxviii. quod nulla operatio sensitivae partis esse sine corpore potest. In animabus autem brutorum non est invenire aliquam operationem superiorem operationibus sensitivae partis: non enim intelligunt, neque ratiocinantur; quod ex hoc apparet, quia omnia animalia ejusdem speciei similiter operantur quasi a natura motae, & non ex arte operantes: omnis enim hirundo similiter facit nidum, & omnis aranea similiter relam. Nulla igitur operatio est animae brutorum quae possit sine corpore esse. Cum igitur omnis substantia aliquam operationem habeat, non poterit anima bruti absque corpore esse: ergo pereunte corpore, perit.

Item. Omnis forma separata a materia, est intellecta in actu: sic enim intellectus agens facit species intelligibiles actu, in quantum abstrahit eas; ut ex supra dictis cap. lxxvii. patet. Sed si anima bruti manet corrupto corpore, erit forma a materia separata. Ergo erit forma intellecta in actu. Sed in separatis a materia idem est intelligens, & intellectum ut Aristoteles dicit in III. de Anima text. comm. xvi. Ergo anima bruti, si post corpus manet, erit intellectualis: quod est impossibile.

Adhuc. In qualibet re quae potest pertingere ad aliquam perfectionem, invenitur naturalis appetitus illius perfectionis: bonum enim est quod omnia appetunt; ita tamen quod unumquodque proprium bonum. In brutis autem non invenitur aliquis appetitus ad esse perpetuum; nisi ut perpetuentur secundum speciem, in quantum in eis invenitur appetitus generationis, per quam species perpetuatur; quod quidem invenitur & in plantis, & in rebus inanimatis: non autem quantum ad proprium appetitum animalis, in quantum est animal, quia est appetitus apprehensionem consequens: nam cum anima sensitiva non apprehendat nisi hic & nunc, impossibile est quod apprehendat esse perpetuum. Neque ergo appetit appetitum animalis: non est igitur anima bruti capax perpetui esse.

Amplius. Cum delectationes operationes perficiant, ut patet per Aristotelem in X. Ethicor. cap. v. ad hoc ordinatur operatio cuiuslibet rei sicut in finem in quo sua delectatio figitur. Delectationes autem brutorum animalium omnes referuntur ad conservationem corporis: non enim delectantur in sonis, odoribus, & aspectibus, nisi secundum quod sunt indicativa ciborum, vel venereorum, circa quae est omnis eorum delectatio. Tota igitur operatio eorum versatur ad conservationem esse corporei sicut in finem. Non igitur est eis aliquid esse absque corpore.

Huius autem sententiae doctrinae Catholicae fidei concordat: dicitur enim Levit. xvii. de animalibus

brutis: *Anima enim omnis carnis in sanguine est*; quasi dicat, ex sanguinis permanentia esse illius dependet: Et in Libro de Eccles. dogmatibus cap. xvi. & xvii. *Solum hominem dicimus animam substantivam habere, id est per se vitalem; brutorum vero animas cum corporibus interire.* Aristoteles etiam in II. de Anima dicit text. comm. xxi. quod intellectiva pars animae separatur ab aliis sicut incorruptibile a corruptibili.

Per hoc autem excluditur positio Platonis III. de leg. qui posuit etiam brutorum animas esse immortales.

Videtur tamen posse probari, brutorum animas esse immortales.

1. Cujus enim est aliqua operatio per se separatum, & ipsum est per se subsistens. Sed animae sensitivae in brutis est aliqua operatio per se subsistens, in qua non communicat corpus, scilicet se movere: natura enim movens componitur ex duobus quorum unum est movens, & alterum est motum: unde cum corpus sit motum, relinquitur quod anima sola sit movens. Ergo est per se subsistens; non igitur potest per accidens corrumpi corpore corrupto. Illa enim solum per accidens contumuntur quae per se non habent esse. Per se autem non potest corrumpi; cum neque contrarium habeat, neque sit ex contrariis composita. Relinquitur igitur quod sit omnino incorruptibilis.

2. Adhuc etiam videbatur redire Platonis ratio (ubi sup.) qua probabat, omnem animam esse immortalem. Quia scilicet anima est movens se ipsam. Omne autem movens se ipsum oportet esse immortale; corpus enim non moritur nisi abscedente eo a quo movebatur: idem autem a se ipso non potest discedere: unde sequitur secundum ipsum quod movens se ipsum non possit mori. Et sic relinquebatur quod anima omnis motiva esset immortalis, etiam brutorum. Ideo autem hanc rationem in idem redire diximus cum praemissa, quia cum, secundum Platonis positionem, de legibus, nihil moveat nisi motum; id quod est se ipsum movens, est per se ipsum motivum; & sic habet aliquam operationem per se. Non solum autem in movendo, sed etiam in sentiendo ponebat Plato (in Tim.) animam sensitivam propriam operationem habere: dicebat enim, quod sentire est motus quidam ipsius animae sentientis; & ipsa sic mota movebat corpus ad sentiendum: unde definiens sensum, dicebat, quod est motus animae per corpus.

Haec autem quae dicta sunt, patet esse falsa. Non enim sentire est movere, sed magis moveri; nam ex potentia sentiente, fit animal actu sentiens per sensibilia, a quibus sensus immutantur. Non autem potest dici similiter sensum pati a sensibili, sicut patitur intellectus ab intelligibili; ut sic sentire possit esse operatio animae absque corporeo instrumento, sicut est intelligere: nam intellectus apprehendit res in abstractione a materia, & materialibus conditionibus, quae sunt individuationis principia, non autem sensus: quod exinde apparet, quia sensus est particularium, intellectus vero universalium. Unde patet quod sensus patitur a rebus, secundum quod sunt in materia, non autem intellectus, sed secundum quod sunt abstractae. Passio igitur intellectus est abque materia corporali, non autem passio sensus.

3. Adhuc. Diversi sensus sunt perceptivi diversorum sensibilium, sicut visus colorum, auditus sonorum. Haec autem diversitas manifeste ex dispositione organorum diversa contingit: nam organum visus oportet esse in potentia ad omnes colores, organum